„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницомна по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године $17^1/_2$ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жег плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 146. У Новом Саду у недељу 19. септембра (1. октобра) 1882. ГОДИНА XVII.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком идућег месеца октобра почиње нова претплата за оне поштоване претплатнике наше, којима крајем овог месеца претплата истиче. Учтиво им ово за рана напомињемо, да изволе настојати да понове претплату.

Лист без готове претплате не може се никоме слати, па за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца не могу се уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се односи на уређење листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

Умољавамо пријатеље листа, да не пожале труда, те да поштоване сународнике, који би листа држати могли, побуђују на претплату листа.

Ову молбу и овај захтев у толико више стављамо, што можемо већ сада рећи, да лист и поред болести уредникове неће никаква уштрба трпити, јер је властништво прибавило нове радне снаге, које ће лист према савременим потребама поштоване публике достојно имена његовог уређивати и на њему стално радити. Лист наш заступао је свагда и заступаће и даље најживље интересе нашег народа, зато се и обраћа с правом на исти народ, јер то му је био и пре, а и сада једина потпора његовог опстанка. А и толико се већма обилатом одзиву надамо, што је наш народ уживао ове године благослове богате жетве, те кад од овога неби и наша журналистика и наша књижевност нешто осетили, био би то свакојако жалостан знак свести нашег народа.

„Застава“ излази четир пута преко недеље.

Претплата стаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

На целу годину	14 ф.	— или	35	дин.
На по године	7 „	„	$17^1/_2$	„
На четврт године	3 ф. 50	или	9	дин.
На месец дана	1 „ 20	„	3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Романију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 16. (28.) септембра 1882.

Власништво и уредништво „Заставе.“

ПОГЛЕД НА ПОСЛЕДЊЕ СЕДНИЦЕ САБОРСКОГА ОДБОРА.

Тако рећи у очи самога Крстова-дне, састао се саборски одбор на врло кратке седнице од три дана.

Као што је познато, Крстов-дан је био летос одређен као рок, у коме треба да се састане наш народно-црквени сабор. Тај рок би и прође, а од сабора не беше ни трага. Угарска влада — на сваки начин по упутству наименованога патријарха — не дозвољава састанак сабора из познатих већ узрока због непокупљених саборских трошкова, а и због тога, што се још није састао архијерејски синод, да претресе операте од сабора г. 1879.

Па шта је на ово чинио саборски одбор?

Он се и овога пута латио оног једиког средства, што му на расположењу стоји, латио се рекурза, нове представке на министарство, нове молбе и новога обавештаја, да се сабор састане бар на Митров-дан.

Тако се састанак нашега сабора одлаже од Спасова до Крстова, од Крстова до Митрова дана, а од Митрова дана ће ваљда опет до Ђурђева дана и т. д. одлагање за одлагањем у недоглед сљедовати.

Непрестано ово одлагање и непрестано ново захтевање и мољакање скоро већ да је смешним постало. То отезање и развлачење састанка сабора од стране владе и његовога вернога оруђа — наименованога патријарха — није ништа друго него титрање са већ начетим правима народа; од стране саборског одбора скоро да је то бесплодан рад, јер ко још може веровати, да је влада у целој овој ствари необавештена, и да ће се новим представкама саборског одбора бољем поучити? — та и сами чланови саборскога одбора знају да у узроци са свим други, са којих се састанак сабора не дозвољава, никако пак то, што је влада у овоме конкретном случају бојаги других назора.

Цела ова борба, цео овај рад, све ово натезање, преговарање и удешавање не иде затим да се точак наше аутономије, који је већ низбрдице пошао, у прави свој колосек унесе и на раван пут изведе; не иде се затим, да се наш аутономни живот из свога данашњег нередовног, прекарног стања у редовне околности доведе; све то не, — други ветар дува данас по нашем аутономном пољу. Они, који данас имају узде наше аутономије у својим рукама, носе се сасвим другим плановима и намерама, — плановима, који нису никако берићетни по нашу аутономију.

Претега моћи сасвим је данас на другој страни, а наша највиша аутономна власт — саборски одбор — скучен у своме праву располагања, а поред тога још у себи поцепан, ограничава се на донашање празних закључака и на безуспешно петиционирање.

Сваки јачи и бржи корак, што га саборски одбор учини, сваки нови полет, што га исти хоће нашем аутономном животу да даде, задржава и спречава у одбору и ван њега, јавно и тајно наименовани патријарх.

Присталице наименованога патријарха и многи индиферентни чланови нашега народа, који не имадоше прилике да тога човека дубље и боље познаду, хвалили су свагда у њему енергију. Енергија је свагда једно племенито својство, једна врлина човечије природе. Но ми те енергије не видимо у наименованом патријарху. Девет је месеци већем, како су га на митрополитску столицу посадили, и ми ни данас још не видимо резултате од те хваљене енергије.

Имаде људи, у којима је неки демон, који не маре ништа добро да стварају, него да руше и обарају. Тај демон распиње и наименованога патријарха, а кратковиди свет сматра то за енергију, — и тај демон обухватио је данас нашу аутономију.

У таквом расположају наименовани патријарх које својим страстима и ћудима за вољу, које пак да буде на услуги влади, зауставља и паочи радњу саборскога одбора.

И нехотице се намеће питање: да ли је уопште вредно у оваквим околностима и даље радити, и да ли треба људи, који имају гласа и имена у народу, људи, у којима се усредсредило поверење предпоследњега сабора, да носе на себи и даље одговорност за овај нерад, за ову стагнацију, која данас у нашем аутономном животу влада?

Ми знамо, да ће нам се са многих страна одговорити, да је саборски одбор још нека контрола наименованоме патријарху, да је он чувар још заосталих аутономних тековина, које би наименовани патријарх без саборскога одбора порушио и покосио.

Али се рађа ново питање: да ли све те установе штогод вреде, ако су само голе форме без живота? Друштвене установе могу само тако бити уместне и користне, ако су пуне снаге и живота. Нема ли овог, то су оне само компромисија — срамоћење — оне идеје, коју треба да представљају.

Кад већ аутономне ствари иду којекако онда сав терет одговорности и сву кривицу треба натоварити на леђа виновнику свију ових малера, — именованоме патријарху.

Док саборски одбор седи на окупу, дотле ће наименовани патријарх с једне стране за цео нерад на њега одговорност бацати, с друге пак стране ће он данашњи скучен положај истога, моментану немоћ његову, као оружје за нецелисходност исте установе против њега самога употребљавати.

Све је ово, да како, наше индивидуално мњење. Али би зато свакојако промислити требало: да ли је под овим околностима вредно и даље у раду са наименованим патријархом учествовати, или се повући и одговорност за све посљедице њему једноме на леђа натоварити?

Овим редовима хтели смо само да припалимо један жижак, којим би са своје стране осветлили данашњу ситуацију нашег аутономног живота, не би ли се и други пријатељи народа нашли побуђенима, да и од своје стране к расветљењу овога, заиста важнога питања нешто допринесу.

Ж

Политички преглед.

У четвртак састаје се **сабор Троједне Краљевине**. Као што „Буд. Кор“ јавља, сабору ће бити управљен краљевски отпис, у ком ће му бити јављено, да закон о узакоњењу наредаба, којима је Крајина спојена, није потврђен. Сабор ће дакле морати још једаред узети у претрес тај закон и — као што поменути лист вели — без измене га усвојити, ако усхте, да исти буде потврђен. Радознали смо, да видимо како ће се том приликом владати саборска већина, која је, као што се зна, у питању поменутих наредаба била у опозицији, тј. искала, да се крајишки прорачум на земаљском сабору у Загребу претреса, и која је на уста својих гласила изјавила, да не ће одустати од свог захтева.

Уг. земаљски сабор држаће, као што „П. Лојд“ јавља, обзиром на три узуална дана, где се спремају претходни послови, своју прву седницу у сабору имаће тог дана седницу. Док се сабор конституише, проћи ће 10 до 12 дана, па како се конституише, одмах ће оба дома изабрати чланове угарској делегацији. Аустро-угарске делегације пак састаће се 13. октобра, и тога дана примиће их владар, како „Будап. Кор.“ јавља, у будимском двору.

„П. Лојд“ има ове **вести из Босне и Херцеговине**: По херцеговачким вестима јављају му из Задра, да се међу Сарајевом и Ковицом још налазе у гори две устаничке чете, у којима има тисућу друга. Устанички вођа Јакшић убијен је у једном од последњих бојева. Стојан Ковачевић прешао је у Црну Гору и интернован је у Никшићу. Мухамедовци, што су у Црну Гору ускочили, исељавају се у Нови Пазар и Анатолију. — Исти лист има из Сарајева брзојав од 14. о. м., који гласи: Чланови босанске депутације, који су се из Трста (где су поздравили владаоца, кад се онде бавио) вратили, причају, како им је Њег. Величанство цар-краљ, кад их је на изложби примио, рекао, да ће можда скорим ићи у Босну.

Из Београда јављају, да су министар финансија и заступник Англо-аустријске банке 13. о м. потписали уговор **о монополу соли у Србији**. Како та вест ништа друго не јавља, него само да је уговор потписан, то још не мора бити искључено, што „Братство“ у свом броју од 11. о. м. о тој ствари јавља. „Као што дознајемо,“ пише тај лист, „Англо-аустријска банка приступила је јуче прављењу дефинитивног уговора о монополу соли са мин. финансије. По сад већ као да њу не веже више оферат (понуда), на основу кога је добила монопол, јер износи неке услове, који на први поглед изгледају врло чудновати. Ми чисто не верујемо, да то друштво може толико дрско бити, да се у брк руга целом том послу, али факат, који овде износимо, необорима је истина, и ми чисто не знамо, шта да мислимо о мин. Чеди, који дозвољава, да се на озакав начин с њиме титрају. Англо-аустријска банка предала је оферат, са којим је нудила држави зајма 5,600.000 дин., који осигурава себи са приходом од соли годишње 535.110 динара, без икаквих других услова. Сад, када се приступило прављењу дефинитивног уговора, иста банка тражи, да у уговор уђу још и ови неверовни услови: 1. Да држава гарантује за тај зајам поред дохотка од соли целим државним имањем. 2. Да уговор почне важити тек од идуће године, и најпосле 3. Са своје стране даје банка гаранцију за испуњење уговора неке папире, за које се одмах у почетку сумња, да су довољна гаранција. Ово су такви услови, који целу ствар мењају из основа, и нема сумње, да би под оваковим условима куд и камо добили пробитачније понуде. Једно је само чудновато, да наш мин. финансије и после ових перфидних захтева од стране банке преговара с њоме, и ко зна, шта он још није у стању учинити, при свем том, што у рукама има понуду, која нуди држави не 535,110 дин. прихода годишње, но равно милијун. Ми још непрестано очекујемо, да видимо, где је крај лакомислености код наших министара.“ Тако и толико „Братство.“ Радознали смо, да чујемо, е да ли је Англо-аустријска банка протурила своје услове.

О црногорско-турском разграничењу дознаје „Пол. Кор.“ с Цетиња, да ће скорим бити уређено. Порта је на име преко свог заступника на цетињском двору службено известила председника црногорског сената Божу Петровића, да је вољна, да тога ради ступи у предговор с кнежевском владом. И крајње је време, да се црногорско-турска граница једном већ уреди, јер довле год не буде то учињено, Црногорци ће и на свом дому и прагу бити изложени насртајима и нападајима љутих Арнаута, као што показује случај од 22. августа, кад су Арбанаси на панађуру у Подгорици убили Црногорца, одсекли му нос, па побегли. Да није тога случаја можда Порти још не би пало на памет, да ступи у преговоре с црногорском владом, ма да је ова тога ради више пута на њу наваљивала и то искала. Кнез Никола приспео је у среду у Беч, од куда ће се ово дана вратити, и онда ће се јамачно преговори започети и ствар свршити.

Матица Српска.

Записник

главне скупштине „Матице српске“, држане у Новоме Саду 4. (16.) септембра 1882.

(Наставак.)

Бр. 16. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. подноси преглед стања прихода и потребе појединих фондова, којима „Матица“ рукује, заједно са прорачуном о заједничким управним трошковима за годину 1883.

По том прорачуну износи:

1. Приход са приносом текелијиног фонда	— — — — — —	5669 ф. 13 н.
2. Потреба	— — — — — —	5665 ф. — н.
Остаје сувишак од		4 ф. 13 н.

Принос свих фондова на управне трошкове за годину 1883. износи 5358 ф. 94 н. те кад се та свота разреже на увупни приход свих фондова, то долази на сваку форинту $17^3/_4$ новчића. — Усваја се и подноси се на одобрење високом кр. уг. министарству просвете и црквених послова.

Бр. 17. Г. С. Управни одбор под бр. 162 У. О. о. г. подноси прорачун фонда „Матице Српске“ за год. 1883.

По том прорачуну износи

Приход	— — — — — —	6294 ф. 40 н.
Потреба	— — — — — —	6290 ф. 50 н.
Сувишак		3 ф. 90 н.

У прорачун узета је и свота од 1502 ф. 17 н. на отплату државног дуга у износу од 4506 ф. 51 н.

Посебице пак долази по том прорачуну на књижевне цели:

1. На награде	— — — — — —	400 ф.
2. На штампање „Летописа“	— — —	1300 ф.
3. На библиотеку	— — — — —	250 ф.
4. На повине и повремене листове	—	200 ф.

Прорачун овај одобрава се с тим упутством за управни одбор, да трећину државног дуга у износу од 1502 ф. 17 н. одмах исплати и не чекајући решење на поднесену високом министарству молбу ради отплате дуга у четири рате.

Одобрени прорачун издаје се књижевном одељењу и управном одбору да га се придржава.

Бр. 18. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. подноси прорачун стипендијског фонда Петра Костића за год. 1883.

По том прорачуну износи

Приход	— — — — — —	2639 ф. 10 н.
Потреба	— — — — — —	2125 ф. 44 н.
Сувишак		513 ф. 66 н.

Усваја се и подноси се вис. министарству на одобрење.

Бр. 19. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. подноси прорачун стипендијског фонда Павла Јовановића за год. 1883.

По том прорачуну износи:

Приход	— — — — — —	3387 ф. — н.
Потреба	— — — — — —	2206 ф. 20 н.
Сувишак		1180 ф. 80 н.

Одобрава се и подноси се високом министарству на даље одобрење.

Бр. 20. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. предлаже прорачун о фонду Јована Наке В С. Миклушког за год. 1883.

По том прорачуну износи:

Приход — — — — — —	1926 ф. 90 н.
Потреба — — — — — —	1884 ф. 02 н.
Сувишак	42 ф. 88 н.
На књижевне награде долази —	1400 ф. — н.

Одобрава се и издаје се управном одбору и књижевном одељењу и односно одбору, с упутством, да се по њему владају.

Бр. 21. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. подноси прорачун о фонду Гавре Романовића за год. 1883.

По том прорачуну износи:

Приход — — — — — —	834 ф. 20 н.
Потреба — — — — — —	350 ф. 08 н.
Сувишак	484 ф. 12 н.

Одобрава се и издаје се управном одбору, да се по њему равна.

Бр. 22. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. предлаже прорачун о фонду Петра Класановића за год. 1883.

По том прорачуну износи:

Приход — — — — — —	215 ф. 85 н.
Потреба — — — — — —	38 ф. 32 н.
Сувишак	177 ф. 53 н.

Одобрава се и издаје се управном одбору да га се придржава.

Бр. 23. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. подноси прорачун о фонду Катарине Д. Јовановићке за год. 1883.

По том прорачуну износи:

Приход — — — — — —	351 ф. — н.
Потреба — — — — — —	214 ф. 30 н.
Сувишак	136 ф. 70 н.

У том прорачуну изметнута је и стипендија од 150 ф. за слушаоце учитељске школе у Сомбору родом из Босне. Стипендија ће та ступити у живот, чим одобри в. министарство основно писмо исте закладе. — Одобрава се и издаје се управном одбору да се по њему равна

Бр. 24. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. подноси прорачун о фонду Софије Пасковићке за годину 1883.

По том прорачуну износи:

Приход — — — — — —	626 ф. 25 н.
Потреба — — — — — —	110 ф. 98 н.
Сувишак	514 ф. 27 н.

Одобрава се и издаје се управном одбору да га се придржава.

Бр. 25. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. предлаже прорачун о фонду Христофора Шифмана за г. 1883.

По том прорачуну износи:

Приход — — — — — —	835 ф. 50 н.
Потреба — — — — — —	794 ф. — н.
Сувишак	41 ф. 50 н.

У том прорачуну изметнута је и друга стипендија у износу од 200 ф. за слушаоце виших педагошких наука. — Одобрава се и издаје се управном одбору, да се тог прорачуна придржава.

Бр. 26. Г. С. Управни одбор под бр. 162. У. О. о. г. предлаже прорачун о фонду Константина Хаџи-Ристића за г. 1883.

По том прорачуну износи:

Приход — — — — — —	112 ф. 48 н.
Потреба — — — — — —	20 ф. 96 н.
Сувишак	91 ф. 52 н.

Одобрава се с тим, да се чист приход од ове закладе по одлуци скупштинској под бр. 35. Г. С. употреби на издавање књижица за народ у величини од два штампана табака највише.

Тако преиначени прорачун издаје се управном одбору и књижевном одељењу, да се по њему равнају.

(Наставиће се.)

Занатлијска слава у Новом Саду

дне 8. (20.) септембра о. г.

III.

Састанак занатлијски.

(Наставак.)

Перовођа Душан Ј. Лукић чита предлог 1. о српском језику у школама занатским и т. д. (види исти предлог као и оне друге у прошлом броју листа овог.) Перовођа Радослав Хорват, подноси исправак: да се замоли вис. кр. уг. влада да у тим школама поставља Србе за учитеље језика српског и перовођа Милан Јовановић потпомаже исправак овај. По обавештају са стране одбора, зашто је предлог о том онако поднет — збор прима једногласно одборски предлог без исправка Хорватова. Перовођа Душан Ј. Лукић чита предлог 2. да изученици занатски, који занат ваљано изуче и добро се владају, узмогну војничку дужност обавити за годину дана. Проф. А. Сандић објашњује, како предлог овај није нов, него се сад само понавља, не би-л сигурнијег успеха отуд било за занатлије. Задруга ова поднела је год. 1879. сличан предлог земаљском II. конгресу занатлијском у Буда-Пешти и исти је тамо лепо примљен био од свеколиког збора; али пошто му није познато, е да-ли је припремна комисија за измену занатског закона од 1872. конгреску одлуку о том у нацрт законски усвојила — неће згорег бити ако се сад предлог овај усвоји. „У домовини овој нам, вели говорник, као што је познато, свак без разлике, ко је способан, дужан је војник бити. И то је сасвим право и у реду. Грудву земље, где ко живи, дужан је свак бранити, кад затреба; против тога поговора нема. У земљи овој сви смо пред законом једнаки; у овом случају пак, где се живота и крви тиче, није тако са занатлијским подмлатком и занављањем заната. Ученицима средњих и великих школа, доброг успеха и владања, олакшава се војничка дужност такозваном једногодишњом војничком службом; олакшава се то у истој прилици и ученицима средњих и виших трговачких школа: право би дакле било да се оваком олакшицом и законом потпомогне и напредак занатства и занатлијства. У најнезгодније доба, кад изученик занатски треба у занату свом да се усавршује и, што-но реч, занат свој испече, мора кукаван да се мане и заната и алата па да иде у војнике. Истина, некоји се занати и тамо раде — некоји, велим, а не сви; те се дакле изученици ови забатале у занату свом за време службе војничке. А то је мал-не главан узрок опадању и назадку занатства у земљи овој. Дадне-ли се пак олакшица ова и изученицима занатлијским, свак ће се трудити и паштити да занат свој што боље изучи и к тому и што лепшег владања буде, те су отуд онда две користи: занату и грађанској честитости и врлини. Јер је дакле тако право и јер ће бити користи занатству у земљи овој, препоручујем и ја са своје стране предлог овај збору да га усвоји.

Објашњење и говор овај примљен је одобравањем свију и предлог буде за одлуку једногласно усвојен.

Перовођа чита предлог 3. да задруге занатлијске имају обавештајна гласа у комисијама за разрезивање порезе на задругаре им, а у случају призива ових на вишу власт, да задруге дају веродостојног сведочанства.

Пошто се од стране одбора разјасни, како представништва варошка изашиљу у те комисије и изасланике занатлије, да обавештују комисију, и чувају занатлије од неправичног разреза; али ипак код најбоље воље бива нескладности у том, којој се доскочити може само ако изасланици задруга занатлијских буду имале тамо места и гласа по предлогу овом, јер они боље познају своје задругаре нег ико други мимо задруге; осим тога изасланици оваки задружни одговорни су за свој рад и поступак у комисијама тим још и одбору и задрузи својој.

Почасни председник збора овог Јоца Поповић из Вел. Бечкерека, потпомаже предлог овај и у име задруге тамошње као изасланик јој и председник. Наводи по том, како бива у приликама, где син у занату и радионици замени ил наследи оца свог, као што је случај с њиме самим; занатлије имају неке олакшице у порезу за три године дана. Комисије истина пазе на то, али без доста верног обавештаја ипак се многом криво учини. На њега на пример кад је примио занат од оца свог, разрезан би порез од 200 форинти прве године, а одма по том друге од 400 форинти ма да није занат свој и привреду отуд ни близу удвостручио био. Да је дакле занатлијска задруга вел. бечкеречка имала у разрезној комисији место и гласа, за цело не би му се овака кривда учинила била.

И овај предлог одборски прима се по том једногласно.

Перовођа чита предлог 4. да се смањи број вашара, и на вашарима, где после остану, да работе занатске могу на пазар износити и продавати само по закону занатском самосталне занатлије.

Изасланик вуковарски Јован С. Марковић допуњује предлог овај: нека се умоле занатске власти и израде, да се работе занатске које апсеници по апсанама израђују, продају у иноземству, а не у домовини нашој; јер се работе таке продају буд зашто потраживачима и купцима, те се тим побија цена раду и изради самосталних занатлија.

Предлог одборски са допуном Јована С. Марковића прима се.

Перовођа чита предлог 5. да се задруге занатлијске у овим крајевима, међусобно обавештавају извештајима о раду и стању свом.

Изасланик Јован С. Марковић исправља да се ти међусобни извештаји разашиљу сваке године. Перовођа Душан Ј. Лукић допуњује, да се тако учини и са овим одлукама, да се разашљу свакој задрузи занатлијској ради знања, потпомагања и свог равнања.

Предлог одборски са допуном Душана Ј. Лукића прима се.

У име српске занатлијске задруге велико-бечкеречке прочита перовођа исте Душан Ј. Лукић, подужи образложени предлог и жељу да збор овај изрече одлуку, којом потпомаже молбу речене задруге велико-бечкеречке, на српски црков. нар. саборски одбор ради подизања занатске школе у Великом Бечкереку у смислу закључка српског црков. народног сабора од године 1872. и т. д. (предлог овај саопштавамо на другом месту у листу овом.)

Председник Ст. Гавриловић, са своје стране одобрава предлог овај и увиђа потребу да га свака занатска задруга потпомогне — али како није предлог овај у своје време поднет овозадружном одбору, да би могао стављен бити на дневни ред те и предходно пријавити се ововарошкој занатској власти: држи да се збор овај не може упуштати у претрес предмета овог, него предлаже да се просто упути одбору овозадружном, и уверен је, да ће „Задруга Срба занатлија новосађана“ исти предлог, својим путем и начином потпомоћи.

Извештај председникова одобрава се и предлог са жељом срп. занат. задруге вел. бечкеречке да се преда овозадружном одбору.

Почасни председник Јован Ј. Поповић предлаже да се записник овај с одлукама овим заједно поднесе овдашњој занатлијској власти, славној капетанији варошкој с молбом, да иста закључке и одлуке ове с препоруком отправи својим путем и начином вис. кр. уг. министарству трговине и занатства.

Предлог овај усваја се једногласно.

Перовођа Душан Ј. Лукић, предлаже, да се проф. А. Сандићу, пријатељу занатлија у опште а Срба занатлија новосађана на по се који се толико година труди и настојава око унапређења занатства и занатлијства у Срба — стави у записник захвала и признање. Збор с одобравањем и са „живио“ једногласно усваја предлог овај.

Проф. А. Сандић, захваљује се на том али одлучно одбија стављање предлога и закључка тог у записник овај. „Он, вели, налази највеће радости и признања, што се Срби занатлије у задругама својим братски слажу и пазе, и својски труде се за унапређење занатства у Срба и за подизањем угледа свог занатлијског пред светом.“

Председник Ст. Гавриловић предлаже захвалу у записник изасланику ововарошке власти занатске г. Илији Ползовићу.

Прима се.

За тим буду по предлогу почас. председника Јована Ј. Поповића изабрана петорица између присутних занатлија, да оверове записник овај.

Председник Ст. Гавриловић захвали се у неколико својских и срдачних речи сакупљенима на састанку овом, нарочито задругама оним са стране, које изасланике своје овамо послаше, па и изасланицима истим, и свима и свакоме на овако лепо одржаном реду и сагласном расправљању предлога за одлуку. Још се захвали публици, а поименце овдашњем угледном грађанину, трговцу и великом пријатељу занатлијства г. Ф. Шрајберу. „Састанак овај, заврши председник, биће и остаће, као и сваки дојакошњи на дику и част Србима занатлијама!“

Тим се сврши састанак овај занатлијски и како занатлије тако и публика разиђоше се у најбољем реду — да се по том у вече опет виде и састану на забави — на занатлијској беседи с игранком.

О том други пут.

Предлог и жеља,

поднео Душан Ј. Лукић тајник „вел.-бечкеречке српске занатлијске задруге“ састанку занатлијском у Новом Саду, 8. (20.) септембра 1882. год. приликом освећења заставе „Задруге Срба занатлија Новосађана,“ у ствари подизања занатске школе у В. Бечкереку

Поштована браћо занатлије!

„Вел. бечкеречка српска занатлијска задруга“ одазивајући се позиву „Задруге Срба занатлија Новосађана“ изаслала је нас — своје чланове — на ову вашу светковину хотећи тим, да даде прилике заснивању братства и слоге, која треба да влада међу свима занатлијама — свуда и свагда. Ми вам браћо и овом приликом захваљујемо на овом вашем братском позиву и примите уверење, да ће увек у срцима гајити клицу племениту — осећај благодарности.

Но не само ли ради светковине ове дођосмо ми амо. Нас су наша браћа амо и зато изаслала, да би на данашњем договору и у данашњем скупу и ми учествовали и посаветовали се, шта нам ваља чинити да себе одржимо и занатство унапредимо, како и на који начин би се могло одолети већем јаду наших занатлија, шта би нам ваљало чинити да се жељена ревизија и промена закона о занатлијству — јер то је рана на нашем телу — већ једном, једаред спроведе.

Господо и браћо! Нужност измене закона о занатлијству од год. 1872. VIII. з. ч. то је призната ствар. Да тај закон неодговара свом определењу, то је доказан факат, то је ствар о којој је како занатлијство тако и сама висока влада уверена.

Наша је држава године 1872 установила закон о занатству по мустри и калупу напреднијих земаља и народа; законодавно је тело огласило и зајемчило и код нас слободу рада и заната. Господо! и сама реч слобода узвишена је, а појам је слободе узвишенији и племенитији, но дочем је код нас та слобода у једаред и на пречац дошла, то је и у млогом цел своју промашила, јер није било времена да се развије и згодно употреби.

На VIII. з. ч. од год. 1872. о занатству радили су људи, који не имаше ни појма о занату, људи, који су занате и занатлијство из књиге учили, давле људи теоретичари, који поред свег тог што су добра хтели — добра неучинише.

Да је то тако, господо и браћо, нема сумње, јер је и сама висока влада увидила нужност измене закона о занатству.

Готово све трговачке и занатлијске коморе у држави овој, а наиме пак: будимпештанска, темишварска и трстанска, а такође и више занатлијски задруга путем својих комора учинише код владе нужне кораке, да се закон овај измени. Вис. влада решила се, да изради законски нацрт о измени занатлијског закона, који је нацрт већ и предан господину министру заната и трговине ради проучења. Шта је господо досад господин министар у том погледу радио — није нам познато, но ја као изасланик и повереник вел. бечкеречке српске занатлијске задруге стављам следећи предлог за одлуку:

Нека данашња скупштина закључи:

да се позову све занатлијске задруге без разлике да путем својих комора и надлежни занатлијски власти високу владу репрезентацијом умоле, да би иста благоизволела законски нацрт о занатлијском закону — пре но што би га законодавном телу поднела — једној комисији стручњака саветовања ради предати, а исто тако поменути нацрт и свима трговачким и занатлијским коморама послала, како би и ове нацрт у оквиру свог делокруга у претрес узеле — те би тако и измене збиља у интересу занатлија и занатства биле.

Ако, господо и браћо, влада својим занатлијама добра жели — што не сумњам — то ће ову нашу молбу што пре испунити, те ће исто тако коректно поступати, као што се у Њемачкој и Аустрији при готовљењу закона о занатству поступало.

Господо и браћо, имам још једну скромну молбу.

Знање је моћ браћо! Свуд и у сваком раду неопходно нужна је школа, без ње нема напретка, без ње нема спаса! Црква и школа је једина, која нас је у време веће нужде утешила и спасла. Школа је свест народну кроз толико столећа одржала, за то браћо, старајмо се о школи.

Када је сл. српски црквено-народни сабор расправљао предлог о подизању стручних школа, увидевши неопходну нужду и целисходност истих, решено буде: да се више девојачке школе у Панчеву, Новом Саду и Сомбору, виноградска школа у Карловцима, земљеделска школа у Вел. Кикинди, а занатлијска школа овде у Вел. Бечкереку оснује.

То је саборско решење — на жалост — само од чести извршено и то тим, што је у Панчеву, Новом Саду па и у Сомбору виша девојачка школа подигнута, — но други део тог решења, т. ј. да се у Вел. Бечкереку одвећ потребна занатлијска школа оснује — није спроведен, ма да су у том погледу како од стране високог школског савета, тако и од наше стране нужни кораци учињени.

С обзиром на ту околност, што нам нашу занатлијску — пофторну (недељну) школу — коју једва великим напором одржавамо — виша власт хоће да укине и већ је све нужне кораке учинила, да нам исту школу затвори, јер не одговара прописима занатлијске школе, те тиме ученике наше приморати намерава, да овдашњу варошку такозвану занатлијску школу посећују, у којој је предавање редовно мађарско, које ученици наших занатлија неразуму те тако од истог никакове користи немају; —

и с обзиром на то, што овде у Вел. Бечкереку до 280 занатлијских ученика има, а и у околини велики број Срба занатлија ученике држи, — с тога се решисмо гледе подизања занатлијске школе молбеницу на високи школски савет предати и молити, да се што пре решење сл. црквено-народног сабора изврши и реализује.

Тога ради умољавамо данашњи скуп, да и од своје стране ову нашу молбу на дотичном месту потпомогне, јер подизањем занатлијске школе имаћемо не само ми, но занатлијство скупа велике хасне и користи.

Душан Ј. Лукић,
задружни тајник.

Предлози о преустројству управе у Троједној Краљевини.

О преустројству судбене управе.

Нацрт основе закона
о устроју судова и државнога одветништва
у краљевини Хрватској и Славонији.

Поглавље I.

О судовима.

§. 1. Судови прве молбе јесу:

а) краљевски котарски судови;

б) краљевски судбени столови.

§. 2. У другој молби суди:

„Краљевско призивно судиште у Загребу“.

§. 3. У трећој молби и као укидни суд уређује: „краљевско врховно и укидно судиште у Загребу“.

§. 4. Устрој местних судова уређен је посебним законом.

§. 5. Кр. котарских судова има бити 60, а кр. судбених столова 9.

§. 6. Територијални опсег кр. котарских судова и судбених столова, као и седиште им, опредељује земаљска влада (одел за правосуђе).

§. 7. Кр. котарски судови уредују као судови инокосни, а кр. судбени столови и виша судишта, као судови зборни.

§. 8. Кр. котарски судови састоје се из котарскога судца и нужнога помоћнога судачкога, писарскога и подворничко-надзорнога особља.

§. 9. Кр. судбени столови и виша судишта састоје се из председника, довољна броја већника и

нужнога помоћнога судачког, писарнога и подворничко-надзорнога особља.

§. 10. Судбено здравствено особље добива конвенцијониране награде.

§. 11. Над кр. котарским судовима врши надзор председник онога судбенога стола, у подручју којега лежи судбени котар.

§. 12. За покриће писарничких и других уредовних потреба дозначиваће се судовима примерене накладе.

§. 13. У погледу путарњега уређења и пословнога реда код судова, меродавне су установе пословника од 3. маја 1853. (Д. Ц. Л. бр. 81.), дотично установе преобстојавше кр. канцеларије дворске за краљевину Далмацију, Хрватску и Славонију од 10. јуна 1862. (Зборник бр. 261. г. 1863.) на колико нису каснијим законима и наредбама преиначене.

Поглавље II.

О државном одветништву.

§. 14. Чланови државнога одвештва јесу:

а) Генерални прокуратор код врховнога и укиднога судишта;

б) државни надодветник код кр. призивног судишта;

в) државни одветници код појединих судбених столова;

г) заменици државнога надодветника и државни одветника.

§. 15. Генералнога прокуратора замењује државни надодветник.

§. 16. Генералнога прокуратора, државнога надодветника, његова заменика и државне одветнике именује Његово Величанство на предлог бана.

§. 17. Заменика државних одветника именује бан.

§. 18. Нужно помоћно пероводно, писарско и подворничко особље додељује се државном одветништву из особља судова.

§. 19. Над чланови државнога одветништва врши дисциплинарну власт бан према установама наредбе министарства правосуђа од 3. августа 1854. о унутарњем уређењу и пословном реду државних одветништва (Д. З. Л. бр. 201).

§. 20. За унутарње уређење државних одветништва као и за пословни ред код истих меродавне су у ствари казнених и у напред односне установе министарске наредбе, наведене у предидуђем §. на колико се слажу с постојећим казненим поступком и с наредбама изданим, да се тај поступник проведе.

§. 21. Државно одветништво неодвисно је од судова и подчињено непосредно бану.

Поглавље III.

О надлежности судова прве молбе.

§. 22. Надлежност судова прве молбе у стварима грађанским, парбеним и непарбеним, установљена је грађанским судовником, цесарским патентом од 16. фебруара 1853. (Д. З. М. бр. 30.), уз преиначке наведене у следећим §§.

§. 23. Кр. котарски судови у месту, где има седиште судбени стол, врше унутар међа дотичне градске опћине ону судбеност у грађанских ствари, коју судовник досуђује градско-делегованим котарским судовима.

§. 24. Установа §. 24. сл. ц. судовника, крепости које зборни су судови надлежни за тужбе против поседника добара племићких, с којима је до године 1848. било скопчано извршивање судбености, ставља се изван крепости.

§. 25. Кр. судбени стол у Загребу врши изключно у смислу §. 63. судовника судбеност у свим стварима рударским.

§. 26. Кр. судбени столови воде грунтовне књиге:

а) за сва племићка добра с поседовањем, с којима је било до године 1848. скопчано извршивање судбености;

б) за оне некретнине, лежеће у подручју бивше хрватско-славонске крајине, које су на темељу закона од 8. јуна 1871. (Сборник бр. 5.) раздељене између државнога ерара и имовних опћина;

в) за остале некретнине, лежеће у територијалном опсегу котарскога суда, који има своје седиште у месту, где и судбени стол.

§. 27. Надлежност судова прве молбе у ствари казнених и тисковних као и надлежност судова местних, уређена је посебним законом.

(Наставиће се.)

Пред скупштину имовне општине бив. срп. бан. 14-те граничарске пуковније.

(Свршетак.)

9. Anträge des Herrn Vertreters Wasić et Consorten um Modification der Statuten.

Е ово је најживотније питање. Овде морамо да се позабавимо.

Штатут је у исправци и допуни, на којем раде њих више заступника имовине са г. Rechtsconsulentom Ристићем у заједници.

Дознали смо да се садањи штатут у појединим речима и ставовима исправља и допуњава. Ми са наше стране отворено кажемо, да је садањи штатут кроз и кроз крњ и да не одговара ни једном друштвеном правилу. Поједини §§. и ставови треба да су у частном смислу на чисто остављени и изведени. Јасност треба свугде да се огледа и види. Све устројство мора одговарати подпуној цели имовине наше. По данашњем штатуту нема ни трага ни гласа од тога. У чему се дакле огледају и састоје ти исправци и допуне? Где је правилни и пословни ред? Где вам је јасан изборни ред, где вам верификацијони и други одбори, задаћа и њихов посао? Овај је штатут само зато овде, да име штатата на себи носи, и ништа више. Помислите, господо, да има у истоме штатуту таквих хрђавих страна, да се горе замислити неда. На што нам I. II. и III. инстанција? Одбор и скупштина све а комесару владином само на знање. Оваки закључци скоро и не важе ништа, кад може, како који хоће да их обара. Раденици око штатута више су њих из старе скупштине, који су и пре, кад се штатут у скупштини претресао, били. Ми не би желили, да се и сад, као пре, преко штатута ћутуре прелази. Онда је било скупштинара, који су се бринули, да скупштини предложе, да се само обману и чиновницима добра плата одреди и да се за секретара Мађар уведе. А за што су то та господа чинила, то нека им њихова чиста српска савест одговори; ми већ знамо, за што и због чега. Иста господа треба да на уму имају, да ми још не спавамо и да смо будни. Треба журити се, да штатут што пре буде готов, у ужој конференцији чланова претресан, па онда нек се још у првој одборској седници пре скупштине подносе, да га штампати да и да се свима заступницима на увиђење разматрање и спрему својих разлога за времена пошље, а ми ћемо га у своје време на јавност у овоме велешт. листу изнети.

Нетребамо то из вида изгубити ни пословни ред шумског особља и одговорности, да не буде по том горе него до јако.

10. Vorlage der Untersuchungs-akten gegen den Vertreter Andreas Ilić in Angelegenheit der Forstübertretung.

Ово је баш смешан и непромотрен поднесак. А шта ће то на скупштину? Старац Андра Илић није члан одбора или шумског особља, само заступник. Ако је учинио приступ шумски, зар га се треба бојати? С њиме на суд, на конфронтацију, па нека се просто казни, ако заиста има преступа. Но нами се чини, да нека господа ривалишу. Ту лежи зец.

11. Vorlage der Reise-Rechnungen des Verwalters Matusch und Förster Geza Kisely behufs Liquidirung.

А какви су то путни трошкови? Зар та господа немају путни паушал? Докле ћемо тако.

12. Antrag des Ausschusses betreff Zurechnung einer Remuneration von 50 fl. für die Intervention und Interesse der Rükvergütung ungebührlich eingezalten Gemeinde-Umlagen.

Каква је то ремуверација и коме? Шта се боје истину у очи казати. Или можда напред зебу, да од тога нема ништа, па неће у напред ни да кажу.

13. Antrag des Ausschusses betreff Nachsicht des Gehaltsvorschusses des Sekretärs Alexander Bokrosy im Betrage restlicher 60 fl.

А зашто да му се поклони? Одбор је сувише дарежљив, но нека почне прво са својим џепом. Док један сиромах раденик, радећи за неколико десетака дневно тешку радњу и робију, једва дише и живи, донде се дели милост људима, који једва 3—6 сахати дневно у дебелом хладу нешто лакоћом раде и који по 2—3 ф. дневно уживају. Па и то је зар правда? Колко предмета има одбор месечно да расправља? А скупштина? Оно мало шумски налога шумском особљу — па крај. Поред секретара, управитеља, обмана има и два писара. Па јим још није доста. Хвала вам господо на тој ревности и дарежљивости.

14. Verordnung des löblichen Temeser Comitats-Ausschusses betreff Einstellung der Ziegenweide.

Даклем једва се једном г. обману и фервалтеру испунила жеља, да се козе од паше искључе. У последњој скупштинској седници био је тај предлог на дневном реду и речена господа једва чекаше, да се слога горњана и клисураца разбије, те опет ћефкају по своме ћефу. Но свест заступника обе странке и једног народа не учини им задоста. Сложише се и пустише козе на пашу. Та клисурац од тога чисто и живи, иначе највеће зло и пропаст по њега. Сад им се испунила жеља. Но видићемо на скупштини — због тога неће се слога пореметити. Наћи ћемо и том лека.

15. Antrag des Rechts-Consulenten über die Abschreibung uneinbringlichen Forderung der Vermögens-Gemeinde.

Ово је требало одавно учињено бити, јер где нема ништа, нашто само водити у рачунима? Кад се нису стари бринули да не пропадне имање наше, шта је сад ваљде, кад нема нигде ништа.

16. Vortrag des Obmannes betreff die Errichtung der Bürgschafts-Erklärung der Ausschuss-Mitglieder gemäss des General-Versammlungbeschlusses vom 23/5. Post Nro. 27.

Ова је ствар требала још у старој скупштини да се оствари, те не би се у прошлој скупштини морали и онолики новци губитком пасирати. Одборници се стари можда и данас на ото смеју.

17. Antrag des Ausschusses auf Einstellung des Klaubholzbezuges und Verwerthung der Reisigholzes.

Даклем на силу бога хоће г. Михл Вајнц раздор и неслогу међу горњане и клисурце да изведе. Еда ли је тај домин иоле што о тој ствари мислио, кад је предложио. Господин Вајнцу, а ко ће гасити планину кад се упали, ви или клисурци? Ко ће ординирати са шумарима у најнужније дане рада, па и по слоги, ви или клисурци? Ко ће робовати на оправљању шумских путова, ви или клисурци? Ко робује кроз цело овогодишње пролеће и лето на оправљању локванског шумског пута, ви или клисурци? Рећи ћете клисурци. А зашто не ви? Хтели да забодете три у здраву ногу другоме, па да се лудама по томе смејете! Није то још тако зрело и достижно за вас. Неће се клисурци са браћом горњанима због вашег пикантног ћефа свађати и цепати. Ту сте се љуто преварили.

18. Gesuch des Seidenbau-Consortiums aus Weisskirchen um Nachsicht von 23 fl. Kaufschilling für Maulbeerblätter.

Даклем сваки тражи само „Nachsicht“ у новцу.

Ово вам је цео програм а можда ће накнадно још што придоћи. Но ми ћемо и то јави предати. Дознали смо, да је наш Forstverwalter Matuš готов оставку дати, јер је добио вишу државну службу у горњој Аустрији. И о овоме ћемо коју по скупштини рећи, док најпре све тачно и сигурно дознамо.

Овде смо програм у кратко разбистрили. До скупштинара стоји, да он прави вид добије и да се на штету имовине не буде даље радило. Пустимо ли да се и даље ради, како се коме прохте, онда је света реч дописника пожеженичког, да и проста стара баба уме боље преслицом руковати, него ми нашом шумом, где лежи богато стовариште и живот. Многи би свесни људи радо имали тај грдни иметак, да светом заплаве, — а ми, ми се вајкамо како среће и памети немамо, јер не умемо готовом готовином да се унапредимо. Браћо горњани и клисурци сложимо се у једно братско коло на понос нашу у идућој скупштини; покажимо целоме свету, да смо будни, свесни, да живота имамо; унапредимо иметак наше имовине нашим праунуцима а за труд наш биће нам довољна награда историја свести наше. Сложно дакле на рад, поглавито на исправак, измену и допуну штатута.

П. З. С. заступник.

ДОПИСИ.

Бихаћ, 16. септембра. (Сваки дан горе!) На 14 о. м. испратисмо нашег бившег окружног предстојника, г. Манојла Жакулу. На 13. о. м. овдашње грађанство приредило је у гостијоници Вује Виријевића вечеру у почаст г. Манојлу Жакули. На вечери је било преко педесет грађана свију вероисповеди. Пало је више здравица г. Жакули, на које је он одговарао. Преслабачко је моје перо, те не може описати све здравице које су пале, само у кратко ћу описати једну. Г. Жакула је наздравио грађанству и казао: Радио сам, колико сам могао да помогнем овом народу. Сад одлазим од вас. Будите сложни љубите се између себе, а ја ћу се у Жупањи радовати, кад чујем да ваш град и народ напредује“. Вечера је била сјајна. То је била прва вечера у Бихаћу, а може бити у цијелој Босни, што се даје у почаст једном чиновнику, који одлази из Босне. Сутра дан отпутовао је г. Жакула на своје опредјељено мјесто у Жупању. Грађани су га на осам кола и више коња испратили до Дренова Тијесног, три сахата од Бихаћа. Растанак је био тужан.

Г. Мане Жакула у почетку окупације дошао је за окружног предстојника у Бихаћ. За вријеме његовог четиригодишњег боравка овде стекао је био симпатије овог народа, што није ни један досад дошавши чиновника у Босну. При његову одласку млога се је сиротињска сувица отисла низ лице, и нехотице млоги Бошњак рекао: Сваки дан горе, оваки нам мутесариф више не долази.

Г. Жакула доста је учинио за овај сиромашни народ. Кад се сетимо на повратак босански бјегунаца по онаком злом времену, да није било г. Жакуле, половина би их од непогоде времена скапала, а он је по киши, снегу и блату до коњена од куће до куће ишао и бјегунце по конацима смјештао. Био је непристрастан, непартајичан; свачију вјеру и народност поштовао је једнако као своју; Турке, католике и православне држао је једнако као браћу; простом и сиромашном сељаку пустио је, да може к њему у уред, односно у његову собу без пријаве унићи, молити се и тужити се, управо је био отац сиротињски; једном речи, био је, какав треба за овај народ. Чудити се је влади, зашто оваке вјеште и опробане чиновнике диже из Босне.

С именовањем г. Калаја за заједничког министра финансија и управитеља Босне надали смо се, да ће се ствари у нашој тужној домовини Босни окренути на боље, те да ће се босанско-херцеговачки замршаји под његовом мудром управом избистрити. Но сад видимо, да г. Калаји сам клупко све то више завршује. Дај боже, да се преваримо. Ми смо се надали, да кад г. министар у Босну дође, да ће небрежљиве партајичне и неспособне чиновнике из Босне отпустити, и у том смо се преварили. На против, г. Калај одпушта способне чиновнике.

Ми смо се надали, да ће писац „Историје српског народа“ ударити другим правцем, правцем, који одговара потребама ове земље, сад пак видимо, да г. министар сам ради противу своји назора и противу своји начела.

Г. Калај признаје у свом делу „Историји српског народа“, на страни 16—17., да у Босни живи чисто овејани народ српски, а овамо кад је дошао у Босну, те у Сарајеву примио депутацију босанских мухамеданаца, казао је, да ће поштовати њихову веру и обичаје, а кад је примио депутацију православних Срба, предвођену босанским митрополитом г. Савом Косановићем, казао је, да он не зна ни за какву другу веру и народност, него за босанску; каква је то вера и народност босанска, то ваљда сам г. Калај зна, а код нас је Босанаца нова, и ми је ни у његовом делу „Историји српског народа“ наћи не могосмо. Каколи је то, да г. министар мухамеданцима обећава поштовање њихове вере, а другим одриче? Ми се нијесмо надали, да ћемо тако што крупно из уста г. Калаја чути.

—к—

Нови Сад, 18. септембра. Чујемо, да је у последњој седници саборскога одбора, — кад се о томе реч повела, да ли новопосвећени епископ темишварски може и даље имати места у саборском одбору, пошто је он на контингенат световног свештенства за члана саб. одбора изабран био, — при гласању о томе и он сам у својој ствари гласао, те тиме равногласност створио, које је дало прилике председништву, да оно ову ствар — наравно противно наређењу саборског устројства — реши. Види се, да г.г. епископи имају особите појмове, не само о парламентарном реду, него уопште правилима друштвеног реда и пристојности.

— Околности нису допустиле, да је наша срп. виша девојачка школа могла минуле школске године приредити у корист својим сиротим ученицама „беседу“ ил другу коју забаву, као што је била уобичајила; а да не би та сирота дечица остала ове школске године без икакве припомоћи: примио се на позив учитељског збора те школе један одличан наш научењак и професор, да на ту лепу и племениту цел приреди за идући уторак 21. септембра (3. октобра) о. г. у срп. позоришној дворани једну представу из више магије, који је у тој струци врло вешт; те се отуда надамо, да ће наша публика зарад ове лепе и племените цели и у почаст том научењаку и пријатељу школском што многобројније посетити ту забаву. Програм штампамо у данашњем нашем листу, а и цене су тамо означене. Уједно јављамо, да је г. пуковник ц. кр. филиповићеве пуковније на ту племениту цел дозволио, да капела те пуковније на забави тој бесплатно суделује својом вештом и умилном свирком.

— Колико нам је мило, што на основу веродостојних извештаја, који сваку сумњу искључују, можемо јавити, да није истинита вест, што нам је о Лази Нанчићу јављено, толико не можемо, а да не изразимо најстрожу осуду оној — најблаже да се изразимо — лакомислености, којом нам је дотична вест јављена била. Брзојавне вести, као што је била и она о Нанчићу, не могу се довољно контролисати, и адресат је упућен, да се ослони на веродостојност и добру намеру извештачеву, ако му извештач није лично познат. И ми смо према упитној ствари били у истом положају, те смо се тим мање могли предомишљати, да ли да саопштимо јављену нам вест, или не, што смо разабрали, да је потписано име на брзојаву име иначе озбиљна и добромислена човека. Шта је тог човека навело на тако дебелу шалу, ми да како не знамо, али неумесност његова поступка стала је овдашњи један српски лист више десетак фор. штете. Међу тим, ми смо учинили нужне кораке, да уђемо у траг, шта је повод мистификацији, па ако изиде на среду, да имамо посла са злом намером, ми се не ћемо устручавати, да име пошиљачево не изнесемо на јавност. Бланкет дотичног брзојава сачували смо.

НОВИЈЕ.

— Разнео се био глас, да је улазак Крајине у хрватско-славонски земаљски сабор доведен на надлежноме месту у свезу са речким питањем и да је како о томе, тако и о што скорајем сазиву краљевинских одбора било речи, кад се бан последњи пут бавио у Будапешти. Загребачки службени лист пак пориче све те гласове.

— Заповедник војничког табора у Црквицама у Боци Которској јавио је у Беч, да је у очи 14. о. м. ударио гром у Јанков Врх. Један разводник погинуо, четир војника тешко су рањена и један лако рањен.

— Из Беча јављају, да ће краљ Милан стићи тамо у уторак или среду, па по што се онде више дана забави, вратиће се отуд у Београд.

— „Н. Сл. Преси“ јављају 16. о. м. из Котора, да су се у Колашину у Црној Гори немири изродили. Дигли су их устанички ускоци, што се онде налазе. Због тога је новопазарски гувернер послао војску у турски Колашин.

— Како из Сретца јављају постављен је на предлог бугарског министра унутрашњих, руског ђенерала Соболна, Рус Керновић за средачког градског начеоника. Питомци средачке војене академије, свршивши своје науке, ступили су на годину дана у руску војску, да се даље образују.

— Из Букурешта јављају, да се међу сталним одбором јевропске подунавске комисије и руском владом распра изродила, по што петроградски кабинет тврди, да се радња комисијина простире само на сулински рукавац дунавског ушћа, а не и на килијски.

— „Ђеник Пољски“ јавља 15. о. м., да је руски министар унутрашњих послова, гр. Толстој, приспео у Лавов, путујући у Беч.

— У Петрограду је 14. о. м. обнародована од цара потврђена привремена преска наредба. У њој се у главном наређује: Лист, који бар један пут недељно излази, кад буде три пут опомењут и кад му истече рок обустави, дужан је сваки број у очи изласка свог доставити цензури. Цензор може сваки број таког листа обуставити без судске истраге. Уредници новина, које излазе без претходне цензуре, дужни су на захтев министра унутрашњих послова, саопштити име и занимање писца чланку, о који власт запне. Одлуке о коначном или привременом обустављању сваког листа доноси одбор, у ком су министри унутрашњих, просвете и правосуђа и главни прокуратор синода.

— О мисирском питању јављају 16. о. м. из Кахире: Сви мисирски гувернери дошли су у Кахиру, да се поклоне кедиву. Министарско веће донело је у среду одлуке, како да се суди оптуженицима, који су држали с Араби-пашом.

Распис награда.

„Матица Српска“ расписује из фонда Јована Наке В. С. Миклушког за годину 1883. ове награде, тражећи, да за њих напишу:

I. Ова дела:

1.) Роман, драма или шаљива игра, приповетка или новела из српског живота. — Награда од 50 до 500 фор. — Рок Петров-дан 1883.

2.) Срем и Фрушка Гора са историјског, културно-историјског, географског и народописног гледишта. — Награда од 300 до 500 фор., по вредности и величини дела. — Рок Петров-дан 1883.

3.) Књига за народ о заразљивим болестима. — Награда 100 до 300 фор. — Рок Петров-дан 1883.

II. За чланке за „Летопис“:

Естетичка, научна или историјска расправа из српске књижевности. — Награда од 100 до 300 ф. — Рок Петров-дан 1883.

Дела се могу послати или под именом писчевим или безимено по уобичајеном начину.

Рукописи се не враћају.

Награда се издаје тек онда, кад писац дело поднесе наштампано, осим ако с „Матицом“ о томе што друго не уговори.

Награда се губи, ако писац своје дело не изда на свет за годину дана, а међу тим није што друго уговорио.

Писац је дужан од свога награђеног дела, кад га штампа, уступити „Матици“ 25 комада.

Чланци за „Летопис“, као и награђене новеле или приповетке, штампају се најпре у „Летопису“, а после остаје право и писцу и „Матици“, да их могу прештампати и посебице.

Према количини преосталога новца „Матица“ је вољна примати и по вредности награђивати и друга научна, популарно-научна и забавна дела, саставе и чланке, остављајући писцима да могу слободно бирати предмете.

Нарочито се напомиње, да је главна скупштина овластила књижевно одељење и одбор, да могу издати из фонда накиног награде и оним чланцима и делима, која дођу и мимо расписане награде, или која су већ стигла, па се налазе на оцени, и то у течају године и пре скупштине, ако књижевно одељење или одбор пронађу, да приспослани саставци заслужују, да се награде.

Из главне скупштине „Матице српске“, у Новоме Саду 4. (16.) септембра 1882.

Председник „Матице Српске“:
Др. Ђорђе Натошевић, с. р.

А. Хаџић, с. р.,
секретар.

Распис награда.

Из закладе Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозукове расписују се за годину 1883 ове награде:

1.) Историја новије српске књижевности од како се појавио у њој Вук Ст. Караџић па до данас. — Награда 50 дуката. — Рок 31. декембар 1883.

2.) Понавља се награда од 50 дуката за „Популарну естетику за одраслије женске.“ — Рок 31. декембар 1883.

Уједно се напомиње, да рок прошле године расписаним наградама истиче 31. декембра 1882.

Те су награде ове:

1.) „Каква ваља да је Српкиња у кући и у друштву“. — Награда 50 дуката; и

2.) Расправа о Буњевцима. — Награда 100 дуката.

Дела за расписане награде могу се послати или под именом писчевим или безимено по уобичајеном начину.

Рукописи се не враћају.

Награђени рукописи штампаће се или у „Летопису“, или посебице према договору са писцима.

Награда се губи, ако дело за годину не угледа света, а међу тим писац није што друго с „Матицом“ уговорио.

Од награђених дела, која се посебице штампају, дужан је сваки писац уступити „Матици“ 25 комада.

Из главне скупштине „Матице српске“, у Новоме Саду 4. (16.) септембра 1882.

Председник „Матице Српске“:
Др. Ђорђе Натошевић, с. р.

А. Хаџић, с. р.
секретар.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
код светог Саве

СРПСКИМ ОСНОВНИМ ШКОЛАМА
(народним и комуналним)

препоручујемо: родитељима, учитељима, школским одборима и старатељима, највећи и подпуни избор свих прописаних школских књига, — које такође дајемо по означеној оригиналној цени са:

40 ПРОЦЕНАТА ПРИДЕ

у књигама нашега издања (по избору својевољном) које досад броје до 250 равних дела и у које бројимо и Певанију Змај-Јована Јевановића и дечије књиге и из наше „Библиотеке за мали свет“ и друге.

Омогућени нашим дојакошњим радом књижарским, чинимо за то, да би П. Т. учитељи, школски одбори и старатељи, — где — школске библиотеке основали, а до сад већ основане попуњавати могли, или коме је повољније, — дајемо школске ове књиге са 12 процената попуста од оригиналне цене у опште а на издања владе хрватске 5 процената.

Напослетку нек је и то на знање, да су нашим издањем и ове године

ПРОПИСИ

са српским сликама насловним изишли и сваки рис је сортиран са 46 равноврсних слика.

Цена је рису од 240 комада само 1 ф. 50 н.

У Новом Саду о малој госпојини 1882.

Српски књижари и књигоиздавци
Браћа М. Поповићи
код светог Саве.

ПОЗИВ.

Српска новосадска виша девојачка школа приређује у дворани српског народног позоришта у уторак 21. септембра (3. октобра) 1882. ув суделовање једног одличног српског научењака и пријатеља ове школе

ПРЕДСТАВУ ИЗ ВИШЕ МАГИЈЕ

у корист сиротим ученицама ове школе, на коју се поштована публика учтиво позива.

Цене: Седишта првог реда: 1 ф.; другог реда 80 н.; трећег реда 60 н.; стајање: 40 н.

Према горњој цели примаће се добровољни прилози с благодарношћу.

Улазнице се могу добити у књижари браће М. Поповића и у књижари Луке Јоцића и др. и у вече на каси.

Почетак је у пола 8 сати.

ПРОГРАМ.

I. део: 1. Мађијска путовања; 2. Велика накнада; 3. Нови пророк; 4. Домаћа индустрија.

II. део: 1. Ковница у руци; 2. Мађијска вева; 3. Вешт стрелац; 4. Дечији пријатељ.

III. део: Послушне карте.

Између одломака ових свираће војничка капела Филиповићеве пуковније.

Ред пловидбе
помесног пароброда „Нимфе.“

Из Каменице у Нови Сад: пре подне у 5 6, 8 и ½10 сахата, после подне у 2, 4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре подне у ½6. 7, 9 и 11 сах., после подне у 3, ½5, и ¼7 сах.

Недељом и свецем плови помесни пароброд пре подне по реду пловидбе; после подне по добром времену непрекидно.

Из Новог Сада у каменичку башчу вози помесни пароброд у радње дане пре и после по дне свагда по жељи п. н. публике по уобичајеној пловидби.

Из башче у Нови Сад: пре по дне: у ½ 10 сахата, после по дне: у 2, 6 и 8 сахата.

У недељу и празничне дане пре по дне као у радне дане, после по дне по потреби.

У Каменици 13. (25.) јуна 1882.

Подузимачи.

Курс бечке берзе 16. (28.) септ.

Сребро	—.—
Лондон	119.25
Ц. кр. дукати	5.65
Наполеондори	9.45
Немачке марке	58.15

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Српско вршачко певачко друштво расписује стечај за ликовођу на 2 године, са годишњом платом од 600 фор. а. вр. Рок стечају траје до последњег октобра т. г.

Компетенти, који желе ово место, нека се обрате друштву правоваљаним документима, којима би доказали:

1. да су хришћани,
2. да знају српски или ма који славенски језик,
3. да су свршили корзерваторијум или оргуљску школу,
4. да су слободни од војничке дужности.

Првенство имају Срби композитори.

Узгредно се још напомиње да ће ликовођа, нарочито који је вешт гласовиру, имати приливе и приватне часове давати.

Из седнице вршачког српско црквеног певачког друштва.

Никола Брашован, перовођа. 1—3 **Јосиф Јорговић**, председник.

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај на место учитељице у Башахиду. Годишња је плата 400 фор. а. вр. слободан стан и сламе колико је нужно за грејање пећи. Свршене приправнице које горње место получити желе, нека инструиране молбенице своје до 8. октобра о. г. овамо поднесу.

Из седнице м. школ. одбора у Башахиду 30. августа држане.

ПАВЛЕ ДИМИЋ, парох м. шк. управитељ. 3—3 ПЕТАР ПЕРИЋ, парох и председник м. шк. одб.

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Из слободне руке продајем ја моју на пијаци стојећу и за сваку радњу способну кућу, и све за радњу ма коју потребите зграде снабдевена под бр. 555., а кућа је баш на таковом месту, управо у грлу вароши, где свако проћи мора.

Радокупци могу са поседником исте у погодбу ступити.

Митровица 6. септембра 1882.

Васа Јанковић,
поседник куће бр. 555.

3—3

ЗУБОБОЉЕ сваке врсте па и саме шупље и изеле зубе лечи брзо и трајно индиски екстракт. Због изврсности своје требало би свака породица исти екстракт да држи, а може се добити: у Н. Саду само код г.г. **Д. Коде**, у Панчеву код **В. Х. Графа** апатекара, у Земуну код **Јов. Петровића**, у Петроварадину код **Теод. Деодато** апотекара, у флашама по 35 нов.

5—18 **G. Bänchler.**

Спецерајска трговина
МЛАДЕНА ПЕТКОВИЋА
у Инђији

потребује једног шегрта. 3—3

Слободни смо јавити поштованој публици Новога Сада и околине, да смо нашу радњу за наступајућу сезону снабдели са великим избором,

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНЕ РОБЕ
ДОБРОГ КВАЛИТЕТА;

тако исто увеличасмо стовариште

ЖЕНСКИХ ОГРТАЧА

најновијег, разног кроја, од најјефтинијих па до преко 100 фор. у цени.

За гг. свештенике набавили смо разноврсне постојане материје, као и сву другу њима потребну робу.

Препоручујући најучтивије нашу солидну радњу, јамчимо за тачну послугу уз најумеренију цену.

С поштовањем
МАРКО НИКОЛИЋ и ДРУГ.

3—6

СТЕЧАЈ.

Пошто се на расписано место угоститеља ове читаонице, нису пријавили повољни компетенти, то се овим од 1. новембра по рим. о. г. поново стечај отвара.

Просторије читаоничке састоје се из сале за рештаурацију, сале за билијар и собе за читање. Угоститељ има за свој стан: 2 собе, кујну и собу за чељад. Поред тога, уступа му се лепо уређена башта и у њој: кујна, келнерај, куглана и леденица. За све ово плаћаће изабрани угоститељ 300 фор. годишње кирије, и при наступању овога места, дужан ће бити да положи кауцију од 150 фор.

Ближи услови могу се дознати код одбора, а понуде нека се до 15. октобра по новом календару о. г. упуте потписаном председнику.

Из седнице одбора „српске новосадске читаонице,“ држане у Н. Саду 13. (25.) септ. 1882.

Ђ. Милић, тајник. 3—3 **Др. Станојевић**, председник.

СТЕЧАЈ.

Пошто је учитељско место на овдашњој женској школи упражњено, а ова општина исто место са учитељицом попунити жели, то се овим стечај за 3. октобар о. г. као на заказани дан избора расписује.

Плата је 340 фор., за повторну школу 40 ф. и релутум у име ¼ сесије земље 63 фор., свега 443 ф. са слободним станом и пространом баштом.

Учитељици ће у дужност спадати осим што мора деци учебне предмете предавати, децу у ручном раду обучавати.

Молбенице имају се слати овоместном школ. председнику — и сваки компетент има се лично општини представити.

У Ст. Стапару 8. септембра 1882.

В. Брежовски, перовођа. 3—3 **Јован Поповић**, парох, срк. шк. одб. председник.

ОГЛАС.

Управа манастира Крушедола, даје своју крчму под аренду на 3 године, која лежи на друму пред св. обитељи, од 1. (13.) новембра 1882. до 1885. године. Лицитација пак држаће се 3. (15.) октобра у манастирској канцеларији у 2 сата по подне.

2—3 **За управу братства.**

ПОЗИВ.

Госп. Имру Колесарића моли кћи Матилда у важном одношају за обзнану садањег борављења.

Матилда Колесарић.

3—3 у Броду на Сави.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ПЕТРА КОИЧКОГ
У РУМИ

потребује једног доброг спомоћника који може одма ступити. 2—3

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
Ј. ОБРАДОВИЋА
у Вршцу

потребује једног од млађи спомоћника. 3—3

Оглас.

Два спомоћника који су вешти продавци, а говоре мађарски и немачки, и могу одма ступити, нека се писмено или телеграфски обрате на трговину

Светозара Јагеровића
у Сомбору.

3 3

ЈЕДАН СА СВИМ НОВ
БИЛИЈАР ЗА КАРАМБОЛ

са мраморном плочом, као и неколико мраморних астела, за тим разног намештаја за гостионицу и кавану, вина и разних буради продаје се због селе најдуже до 10. октобра о. г. у хотелу код „златног лава.“

Ближа условија код

2—3 **Јулија Волфа**, хотељера.

За нирнбершку и галантериску трговину
КОД „БЕЛЕ МАЧКЕ“

потребан је један практикант и један шегрт. 1—2

ТРЕБАМО ДВА МОМКА

једног за нирнбершку струку, а другог за књижарску.

Ступање или одмах — или најдуже за 14 дана.

У Новом Саду. **Браћа М. Поповићи.**

СВОЈЕВОЉНА ПРОДАЈА.

КУЋА бр. 104. са **грунтом** од 37 **јутара земље у Сурдуку** Кате Јовановић удате Опачић. Купци који желе ово поменуто добро уз врло повољне услове купити нека се обрате у **Батајницу** на **Манојла Опачића** куће бр. 12.

ОБЈАВА.

Част ми је јавити пошт. публици у Новом Саду и околини да имам на складишту свом на избор

ЖЕНСКИХ ШЕШИРА

и свега прибора што овамо спада.

Пошто сам са купа из Беча дошла и еспап ми сав стигао, то уверавам поштоване госпође и госпођице, да имам велики избор и за ову сезону најновијих и најмодернијих женских шешира, и да ћу сваку поштовану муштерију солидно и тачно послужити.

С поштовањем
С. Стојшића,
у Н. Саду, у кући где М. Трандафил до књижаре Луке Јоцића и др.

1—3

Мануфактурна трговина
ГАВРЕЈ. ПОЛИТА
у Новом Саду

треба једног шегрта. 1—3

За мануфактурно-мешовиту радњу
А. МИЛАНКОВИЋА И СИНА
у Даљу

нуждан је један млађи помоћник, који је вешт продаји мешовите робе и говори немачки и мађарски. 1—2

Спецерајска радња

која већ 12 година у дунавској улици постоји, продаје се из слободне руке.

За условија ваља се обратити на притјажатеља исте куће број 21. у Новом Саду. 1—3

ОГЛАС.

Моја мануфактурна радња у Панчеву потребује два добра спомоћника који одма ступити могу, првенство имају они који поред српског и немачког језика још романски и мађарски говоре.

1—3 **Коста Максимовић.**

ВАЖНО
ЗА ГОСПЕ И ГОСПОЂИЦЕ!

Част ми је јавити п. н. општинству новосадском и околном, да ћу у Новом Саду држати школу „**цртања кроја.**“ Молим п. н. опћинство новосадско, да ме у мом подузећу, што многобројније подпомогне.

Потписана гарантира свакоме, да ће све врсте кројења по ма којој слици из модних листова, ма коју врсту одела за *12 сахата* учења научити потпуно кројити.

За уверење да је ово све истина има потписана многобројне сведоџбе, званично потврђене од њених ученика, а могу се п. н. родитељи о истини лично и овде уверити код гг. Пере Фабри и Тоше Мартоношког.

Уједно даје наставу и у прављењу најновијег париског цвећа, које се прави без икаквог алата.

Пријаве прима администрација „Заставе.“

Бавиће се само до уторника овде.

Са особитим поштовањем
Мадам Шарлот.

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.